

**Katedra i Zakład Medycyny Rodzinnej
Uniwersytetu Medycznego w Lublinie
CHAIR AND DEPARTMENT OF FAMILY MEDICINE
MEDICAL UNIVERSITY OF LUBLIN
Kierownik Dr hab. n. med. Ewa Rudnicka-Drożak**

ul. Langiewicza 6A, 20-032 Lublin
tel./fax: (+ 48) 815247856
e-mail: med.rodz@umlub.pl

Lublin 2022-09-25

**Recenzja rozprawy doktorskiej w dziedzinie nauk o zdrowiu
mgr Agaty Madej**

**pt. „Cechy osobowości oraz wypalenie zawodowe w grupie zawodów wysokiego ryzyka
stresu ze szczególnym uwzględnieniem pracowników ochrony osób i mienia“
pod kierunkiem Prof. dr hab. n. o zdr. Marty Makary - Studzińskiej**

Przesłana do oceny rozprawa doktorska w oparciu o cykl publikacji przedstawia wartościowe wyniki badań o charakterze aplikacyjnym. Badania dotyczą istotnej tematyki wypalenia zawodowego i stresu w pracy szczególnej grupy pracowników sektora ochrony osób i mienia.

Z pewnością praca odgrywa bardzo ważną rolę w życiu każdego człowieka, jest wyznacznikiem jego pozycji społecznej, standardu materialnego, jakości życia. Tak jak na przestrzeni lat zmieniała się interpretacja definicji pojęcia pracy człowieka, tak też zmieniało się podejście i wymagania wobec pracowników. Wymagania te zwiększyły się głównie co do posiadanej wiedzy, kompetencji, wysokich kwalifikacji, umiejętności pracy w grupie, samodzielnego podejmowania decyzji, samokształcenia, kreatywności, odporności na stres.

Praca stanowi podstawę egzystencji człowieka, jest wartością, której nie sposób przecenić. Praca może przynieść człowiekowi wiele korzyści, ale również wiele problemów, stresów, czy wypalenia zawodowego.

Stres jest wszechobecny i nieunikniony w życiu społecznym, dlatego tak niezwykle ważna stała się umiejętność radzenia sobie z nim, żeby świat nie był postrzegany jako źródło lęku i stałe zagrożenie.

Według definicji R. Lazarusa i S. Folkman, „stresiem jest określona relacja między osobą a otoczeniem, oceniana przez osobę jako obciążająca lub przekraczająca jej zasoby i zagrażająca jej dobrostanowi”.

Wyczerpanie emocjonalne jest traktowane jako jeden z początkowych objawów wypalenia zawodowego, wiąże się z poczuciem danej osoby, że w wyniku nadmiernego obciążenia emocjonalnego brakuje jej sił do dalszej pracy.

Wypaleni zawodowo pracownicy czują się wyczerpani fizycznie i emocjonalnie, są podatni na rozczerowania, stają się cyniczni, wycofani, przekonani o bezsensowności swojej

pracy. Zaczynają wątpić w swoje umiejętności i kompetencje, przestają szanować ludzi, którym mieli pomagać. Wszystkie te aspekty poruszyła w swojej pracy Doktorantka.

Ocena układu rozprawy doktorskiej i formalnej strony

Rozprawa doktorska mgr Agaty Madej została przygotowana jako cykl trzech prac, jednej przeglądowej i dwóch badawczych opublikowanych w latach 2019-2021. Sumaryczna wartość punktów wynosiła 47 pkt. MNiSW.

Cykl publikacji stanowią następujące prace:

1. *Madej A., Makara-Studzińska M.: Wypalenie zawodowe wśród pracowników ochrony osób i mienia. Problemy Higieny i Epidemiologii, 2019, 100 (1): 18-22 (7 pkt. MNiSW/KBN)*
2. *Madej A.: Korelaty osobowościowe i socjodemograficzne wypalenia zawodowego w grupie funkcjonariuszy straży pożarnej z terenu województwa lubelskiego. Medycyna Ogólna i Nauki o Zdrowiu, 2020, 26(1):72-77 (20 pkt. MNiSW/KBN)*
3. *Madej A.: Korelaty wypalenia zawodowego- badania porównawcze między trzema grupami zawodów wysokiego ryzyka stresu. Rozprawy Społeczne, 2021, 16 (4): 55-76 (20 pkt. MNiSW/KBN)*

We wszystkich publikacjach składających się na cykl będący podstawą rozprawy Doktorantka jest pierwszą Autorką, a jego wkład, zgodnie z zamieszczonymi oświadczeniami, obejmuje opracowanie koncepcji, metody badań, zebranie danych i ich interpretacja oraz napisanie i redagowanie manuskryptu pracy. Świadczy to o zaangażowaniu Doktorantki i Jej umiejętnościach.

Układ rozprawy doktorskiej mgr Agaty Madej jest zgodny z normami przyjętymi dla tego typu opracowań, a na podkreślenie zasługuje syntetyczność, systematyczność i przejrzystość wynikająca z właściwie przyjętej koncepcji przygotowania rozprawy.

Recenzowana rozprawa doktorska składa się z następujących sekcji:

1. Słowa kluczowe
2. Wykaz publikacji stanowiących rozprawę doktorską
3. Streszczenie w języku polskim
4. Streszczenie w języku angielskim
5. Wstęp
6. Omówienie wyników
7. Wnioski
8. Podsumowanie
9. Pismienictwo
10. Publikacja 1
11. Publikacja 2
12. Publikacja 3
13. Załączniki
14. Oświadczenie współautora

Celem głównym pracy doktorskiej było poszukiwanie związku pomiędzy cechami osobowości, poczuciem własnej skuteczności, poziomem stresu, czynnikami socjodemograficznymi a

składowymi wypalenia zawodowego w grupie zawodów wysokiego ryzyka stresu (pracownicy ochrony osób i mienia, funkcjonariusze straży pożarnej, nauczyciele).

Doktorantka formułuje także cele szczegółowe:

1. Prezentacja wypalenia zawodowego w grupie pracowników ochrony i mienia w zakresie wyczerpania emocjonalnego, depersonalizacji/cynizmu, poczucia osiągnięć osobistych oraz ich porównanie do wyników uzyskanych przez funkcjonariuszy straży pożarnej i nauczycieli
2. Wskazanie oraz interpretacja czynników ryzyka mających związek z wypaleniem zawodowym pracowników ochrony osób i mienia
3. Wskazanie oraz interpretacja czynników ochronnych mających związek z wypaleniem zawodowym w grupie trzech badanych zawodowych
4. Prezentacja związku między badanymi zmiennymi socjodemograficznymi a wypaleniem zawodowym w zakresie trzech jego komponentów.
5. Omówienie korelacji między wymiarami osobowości, poziomem skuteczności własnej, podatnością na stres, a komponentami wypalenia zawodowego.

Dążąc do osiągnięcia postawionych celów Doktorantka wykorzystuje następujące metody badawcze:

- kwestionariusz własnego autorstwa
- Skala Uogólnionej Własnej Skuteczności – GSES
- Skala Odczuwanego Stresu – PSS-10
- Inwentarz Osobowości NEO-FFI
- Kwestionariusz Wypalenia Zawodowego Maslach (MBI) w wersji ogólnej oraz w wersji dla nauczycieli

Badanie przeprowadzono w okresie wrzesień – listopad 2018 roku wśród 360 pracowników: 120 pracowników ochrony osób i mienia, 120 funkcjonariuszy straży pożarnej oraz 120 nauczycieli.

Wyniki badań uzyskane przez Doktorantkę wskazują na to, że :

1. Istnieje związek pomiędzy pewnymi cechami osobowości, poziomem stresu, poczuciem własnej skuteczności a składowymi wypalenia zawodowego wśród badanych
2. W grupie pracowników ochrony mienia i osób stres warunkuje poziom składowych wypalenia zawodowego
3. Funkcjonariuszy straży pożarnej cechuje wysoki poziom samodyscypliny, zaangażowanie i skrupulatność w wykonywaniu obowiązków służbowych.
4. Nauczyciele cechują się wysokim poczuciem dokonań osobistych, otwartością na doświadczenie, ugodowością oraz sumiennością.
5. Badania potwierdziły znaczenie atmosfery w miejscu pracy, posiadania czasu na rozwijanie swoich zainteresowań
6. Temat wypalenia zawodowego w grupie pracowników ochrony mienia i osób wymaga zainteresowani i prowadzenia badań na szerszą skalę
7. Istotne jest zwiększenie świadomości odnośnie korzystania z pomocy psychologicznej. Respondenci w niewielkim stopniu korzystali ze wsparcia psychologicznego.

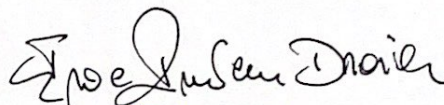
Recenzowana praca została napisana w sposób wskazujący na dużą wiedzę teoretyczną i praktyczną, dążenie do rozwiązywania problemów o charakterze aplikacyjnym oraz

umiejętność interpretacji wyników, ich sytetmatycznego przedstawienia oraz wnikliwą dyskusję.

Wniosek końcowy

W podsumowaniu stwierdzam, że przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska mgr Agaty Madej **Rozprawa doktorska spełnia warunki określone w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595, z późn. zm**

W związku z powyższym przedstawiam Wysokiej Radzie Naukowej Instytutu Medycyny Wsi im. Witolda Chodźki wniosek o dopuszczenie mgr Agatę Madej do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Dr hab. n. med.
Ewa Rudnicka-Drożak
medycyna ogólna
spec. medycyny rodzinnej
spec. zdrowia publicznego
8717993